

Nr 297.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till prisrabatterning å vissa livsmedel, m. m.; given Stockholms slott den 27 april 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Axel Gjöres.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 april 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Gjöres.

I årets statsverksproposition (elfte huvudtiteln, punkterna 30 och 31) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1945/46 beräkna dels till Prisrabatterning å vissa livsmedel ett anslag av 105 000 000 kronor, dels ock till Förmalningsersättningar ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor. Jag torde nu få ånyo anmäla dessa frågor, vilka därvid lämpligen torde böra behandlas var för sig.

Prisrabatterning å vissa livsmedel.

Bestämmelserna angående grunderna för tilldelning av rabattkort för matfett och mjölk ha i stort sett bibehållits oförändrade sedan hösten 1942. De nu gällande bestämmelserna återfinnas i kungörelsen den 20 november 1942

(nr 877) angående prisrabatterning på matfett och mjölk, i den lydelse denna erhållit genom kungörelsen den 10 november 1944 (nr 717), samt i statens livsmedelskommissions cirkulär nr 1620 och 2075. Bestämmelserna innebära i huvudsak följande.

1) Rabattkort för såväl matfett som mjölk tilldelas *utan behovsprövning* sådana svenska medborgare, som äro födda efter den 31 december 1928 eller före den 1 januari 1878, under förutsättning att vederbörande själv, eller, i fråga om barn, dettas föräldrar vid 1944 års taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke upptagits för ett beskattningsbart belopp, överstigande 750 kronor, eller för en skattepliktig förmögenhet, överstigande 10 000 kronor, eller brukar jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde av mer än 10 000 kronor. Från denna regel göras dock två undantag, det ena i syfte att öppna möjlighet till erhållande av rabattkort även i sådana fall, där den skattepliktiga förmögenheten eller värdet av den brukade jordbruksfastigheten är större än nu nämnts men å andra sidan vederbörandes beskattningsbara belopp är mycket lågt, och det andra i syfte att bereda föräldrar med minst två barn möjlighet att erhålla rabattkort för barnen, även då vederbörandes beskattningsbara belopp något överstiger 750 kronor.

Enligt det första undantaget äger nu avsedd person erhålla rabattkort under förutsättning dels att den skattepliktiga förmögenheten respektive taxeringsvärdet å jordbruksfastigheten ej överstiger 20 000 kronor och dels att det vid 1944 års taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagna beskattningsbara beloppet ej överstiger 250 kronor. Enligt det andra undantaget erhålles rabattkort för barn under förutsättning dels att det beskattningsbara beloppet ej överstiger 1 000 kronor och dels att föräldrarna ha minst två efter den 31 december 1928 födda barn. Beträffande person, som är gift och sammanlever med sin make, gäller vad här sagts om beskattningsbart belopp och skattepliktig förmögenhet makarnas sammanlagda beskattningsbara belopp och sammanlagda skattepliktiga förmögenhet.

Vad i denna punkt sagts om personer, som äro födda före den 1 januari 1878, gäller även yngre personer, som uppbära tilläggspension enligt lagen om folkpensionering eller invalidunderstöd jämlikt förordningen den 28 juni 1935 om invalidunderstöd.

2) Tilldelning av rabattkort till andra svenska medborgare än som avses i punkt 1 (d. v. s. till svenska medborgare, som äro födda under något av åren 1878—1928 och ej uppbära tilläggspension eller invalidunderstöd) får ske *utan behovsprövning* endast i följande fall:

a) Äkta makar, vilka sammanleva med varandra, tilldelas vardera ett rabattkort för matfett under förutsättning dels att de ha eget hushåll och dels att de icke vid 1944 års taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt tillsammans upptagits för ett beskattningsbart belopp, överstigande 500 kronor, eller för en skattepliktig förmögenhet, överstigande 10 000 kronor, eller bruka jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde, överstigande 10 000 kronor.

b) Ogift person tilldelas ett rabattkort för matfett under förutsättning dels att han har eget hushåll och dels att han icke vid 1944 års taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagits för ett beskattningsbart belopp, överstigande 500 kronor, eller för en skattepliktig förmögenhet, överstigande 10 000 kronor, eller brukar jordbruksfastighet med ett

taxeringsvärde, överstigande 10 000 kronor. Vad nu sagts om ogift person gäller även änkring, änka eller make, som icke sammanlever med andra maken.

Även för personer inom denna åldersgrupp finnes en undantagsbestäm- melse, avsedd för sådana fall, där den skattepliktiga förmögenheten eller vär- det av den brukade jordbruksfastigheten visserligen är större än 10 000 kro- nor men där å andra sidan det beskattningsbara beloppet är mycket lågt. Enligt denna undantagsbestämmelse får rabattkort för matfett tilldelas här avsedd person, under förutsättning dels att vederbörande har eget hushåll, dels att den skattepliktiga förmögenheten respektive taxeringsvärdet å den brukade jordbruksfastigheten ej överstiger 20 000 kronor och dels att det vid 1944 års taxering upptagna beskattningsbara beloppet ej överstiger 250 kronor.

3) Beträffande de i punkterna 1 och 2 upptagna fall, där taxeringsvärdet å jordbruksfastighet är av betydelse för brukarens eller honom närstående persons rätt till rabattkort, har särskilt föreskrivits, att hänsyn icke skall tagas till den del av taxeringsvärdet, som får anses belöpa på sådan egen- dom, vars avkastning brukaren icke äger tillgodogöra sig.

4) Personer, som ej enligt här återgivna regler äro berättigade till rabatt- kort utan behovsprövning, kunna efter *prövning i varje enskilt fall* erhålla sådant kort, då med hänsyn till särskilda omständigheter synnerligt behov därav finnes föreligga.

5) För jordbrukare och dem närstående personer finnes slutligen i visst fall möjlighet att erhålla rabattkort efter behovsprövning, som sker efter mindre stränga regler än som angivits i punkten 4. Livsmedelskommissionen har nämligen föreskrivit, att därest jordbrukares eller honom närstående persons rätt att erhålla rabattkort är beroende av taxeringsvärdet på den brukade fastigheten, kristidsstyrelse må, därest verkligt behov av prisrabat- tering prövas föreligga, tilldela vederbörande rabattkort, oaktat fastighetens taxeringsvärde eller den del därav, som enligt bestämmelserna i punkten 3 skall anses belöpa på jordbrukaren, är högre än det medgivna. Givetvis skall vederbörande helt fylla förutsättningarna i övrigt för erhållande av rabatt- kort.

Utdelning av rabattkort i enlighet med nu nämnda bestämmelser ägde rum första gången med början i december 1942, andra gången med början i november 1943 och tredje gången med början i december 1944.

I skrivelse den 10 april 1945 har *statens livsmedelskommission* avgivit förslag för nästa budgetår rörande medelsanvisning för prisrabatterning å vissa livsmedel.

Kommissionen har till en början meddelat, att en sammanställning av in- komna redovisningar rörande utdelning av rabattkort, som ägde rum med början i december 1942, gåve vid handen, att antalet utdelade kort varit ungefär följande.

Rabattkort för matfett till producenter	728 000
» » » » icke-producenter	2 007 000

Summa rabattkort för matfett 2 735 000

Rabattkort för mjölk till producenter	403 000
» » » » icke-producenter	1 113 000
Summa rabattkort för mjölk 1 516 000	

Vid den utdelning, som påbörjats i november 1943, hade motsvarande siffror uppgått till, i runda tal

Rabattkort för matfett till producenter	703 000
» » » » icke-producenter	1 731 000
» » » » statavlönade m. fl.	46 000
Summa rabattkort för matfett 2 480 000	

Rabattkort för mjölk till producenter	400 000
» » » » icke-producenter	1 055 000
Summa rabattkort för mjölk 1 455 000	

För den utdelning, som påbörjats i december 1944, förelåge, anför kommissionen, ännu blott mycket ofullständiga siffror angående antalet utdelade kort. Vid en jämförelse mellan det antal kort, som enligt uppgifter från kristidsnämnderna utdelats under de första tre månaderna av denna utdelning, och det antal kort, som nämnderna utdelat under motsvarande tid vid den närmast föregående utdelningen, funne man emellertid en tendens till fortsatt nedgång av antalet rabattkortsinnehavare. Sålunda utvisade siffrorna följande nedgång i antalet utdelade kort, uttryckt i procent av antalet utdelade kort under samma tid vid föregående kortutdelning:

Rabattkort för matfett till producenter	— 11,3 procent
» » » » icke-producenter	— 8,6 »
» » » » statavlönade m. fl.	— 7 »
» » mjölk » producenter	— 7 »
» » » » icke-producenter	— 3,2 »

Det finge emellertid kraftigt understrykas, fortsätter kommissionen, att allt för långt gående slutsatser ej finge dragas av de nu anförda siffrorna. Man kunde sålunda ej utesluta möjligheten att många rabattkortsberättigade något mindre snabbt än tidigare begagnat sig av sin rättighet att erhålla nya rabattkort och att nedgången i antalet kortinnehavare sedan kortutdelningen avslutats, komme att visa sig mindre än vad de anförda siffrorna gäve vid handen. På att så vore fallet tydde såsom i det följande närmare angäves, vissa iakttagelser inom Svenska mejeriernas riksförening rörande antalet under olika perioder inkomna kuponger. Man torde emellertid i vart fall vara berättigad att räkna med att antalet rabattkortsinnehavare denna gång komme att bli något lägre än vid närmast föregående utdelning. Främsta skälet härtill torde vara den fortgående stegringen av den allmänna nominella inkomstnivån.

För att erhålla kännedom om kristidsstyrelsernas erfarenheter av och syn-

punkter på rabatteringsbestämmelserna har livsmedelskommissionen anmodat kristidsstyrelserna att, därest de ansåge anledning finnas att vidtaga någon ändring av nu gällande rabatteringsbestämmelser, senast den 15 mars 1945 till livsmedelskommissionen inkomma med uppgift om de punkter i dessa bestämmelser, där ändring ansåges böra vidtagas, samt om skälen till de ifrågasatta ändringarna.

I anledning av denna anmodan hade, upplyser kommissionen, yttranden inkommit från 21 kristidsstyrelser. Av dessa hade 15 förklarat, att de ej funne anledning att föreslå några ändringar i gällande grunder för prisrabattering å livsmedel eller att de ansåge bestämmelserna böra bibehållas i stort sett oförändrade men ville förordna justeringar av bestämmelserna på enstaka punkter. Tre kristidsstyrelser hade endast påpekat vissa detaljer, där ändring ansåges böra ske. De tre återstående av de kristidsstyrelser, vilka inkommit med yttrande, hade däremot uttalat sig för en mera allmän skärpning av rabatteringsbestämmelserna. De 12 kristidsstyrelser, vilka icke inkommit med yttrande, torde med hänsyn till formuleringen av kommissionens skrivelse få anses vara av den uppfattningen, att någon ändring av rabatteringsbestämmelserna ej för närvarande vore påkallad.

En av kommissionen gjord, kortfattad sammanställning av innehållet i de inkomna yttrandena torde såsom bilaga få fogas till dagens statsrådsprotokoll.

Kommissionen uttalar härefter för egen del rörande spörsmålet om utformningen av de blivande prisrabatteringsbestämmelserna, att några större förändringar i försörjningsläget eller i den allmänna pris- och lönenivån ej inträtt, sedan frågan om grunderna för prisrabatteringen senast behandlades av statsmakterna. Någon allmän uppfattning om att de nuvarande rabatteringsbestämmelserna borde undergå mera genomgripande förändringar hade ej framkommit i kristidsstyrelsernas yttranden och hade, såvitt kommissionen hade sig bekant, ej heller annorledes framträtt. Ur kristidsmyndigheternas synpunkt vore det även ett önskemål, att ändringar i rabatteringsbestämmelserna ej vidtoges utan goda skäl, då nu såväl de kortutdelande myndigheterna som allmänheten vant sig vid bestämmelserna och tillämpningen av dessa i det stora hela syntes gå friktionsfritt. Med anledning härav hade man enligt kommissionens uppfattning ej anledning att nu ifrågasätta någon större omläggning av rabatteringsssystemet, utan rabatteringsbestämmelserna syntes i stort sett oförändrade böra bibehållas även under nästa budgetår. Detta uteslöte givetvis icke, att ändringar kunde göras på vissa punkter, om skäl därtill föreläge. Mot den principiella uppfattning, som sålunda uttalats, hade någon erinran ej gjorts vid diskussion inom livsmedelskommissionens råd rörande grunderna för den fortsatta prisrabatteringen.

Kommissionen har härefter behandlat vissa mera detaljbetonade ändringar i nu gällande tilldelningsbestämmelser, som ifrågasatts av vissa kristidsstyrelser.

En fråga, som berörts i yttrandena från flera kristidsstyrelser, gäller den gräns för tilldelning av rabattkort till jordbrukare och dem närstående personer, som består däri, att man vid prövning av ansökan om rabattkort för dylika personer skall beakta taxeringsvärdet å den av jordbrukaren innehavda jordbruksfastigheten. I vissa av dessa yttranden har framhållits, att det, eftersom taxeringsvärdena vid 1944 års fastighetstaxering höjts ej oväsentligt, är befogat, att den nu ifrågavarande taxeringsvärdesgränsen höjes i motsvarande mån. Å andra håll har uttalats, att gränsen bör sänkas, och en kristidsstyrelse har påyrkat, att gränsen helt skall slopas. Det kan i detta sammanhang jämväl erinras om att i åtskilliga av de yttranden, som kristidsstyrelserna våren 1944 avgåvo rörande grunderna för prisrabatteringen, gjordes gällande, att jordbrukarna komme i en allt för gynnsam ställning beträffande förmögenhetsgränsen därigenom att taxeringsvärdena å jordbruksfastigheterna ofta låge avsevärt under de verkliga värdena.

Enligt kommissionens mening föreligga ej tillräckliga skäl att nu vidtaga en ändring på denna punkt, detta särskilt med hänsyn till att kristidsmyndigheterna, då verkligt behov av prisrabatterning föreligger, äga utdela rabattkort till jordbrukare och dem närstående personer oberoende av ifrågavarande taxeringsvärdesgräns. Något yrkande om ändring på denna punkt framställdes ej heller inom livsmedelskommissionens råd.

En kristidsstyrelse har ifrågasatt, att kristidsstyrelserna skulle tillerkännas befogenhet ej blott, såsom för närvarande är fallet, att utdela rabattkort till dem, som visserligen ej enligt de schematiska reglerna äro berättigade till rabattkort men som dock finnas vara i synnerligt behov av rabattkort, utan även i motsatt riktning, nämligen att avslå ansökan om rabattkort i sådana fall, då en sökande visserligen enligt de schematiska reglerna skulle vara berättigad till rabattkort men dock uppenbarligen icke är i behov av rabattkort. Redan enligt nuvarande bestämmelser angående tilldelning av rabattkort utan behovsprövning gäller att man, då en viss persons ekonomiska ställning förbättrats efter senaste taxeringen, vid tillämpningen av bestämmelserna om inkomst- och förmögenhetsgräns skall fästa sig ej vid det sista taxeringsresultatet utan vid det taxeringsresultat som skulle ha erhållits, om taxeringen grundats på de vid kortutdelningen föreliggande, förbättrade förhållandena. Vad som avses i ifrågavarande yttrande är alltså icke sådana fall, där taxeringen på grund av förbättrade inkomst- eller förmögenhetsförhållanden ger en för låg bild av sökandens verkliga inkomst- eller förmögenhetsnivå, utan sådana fall, där taxeringen visserligen ger en riktig bild av inkomst- eller förmögenhetsnivån men behov av rabattkort likväl på grund av speciella förhållanden ej kan anses föreligga. En dylik rätt till behovsprövning inom de gränser, som uppdragas av de schematiska reglerna, skulle väl i vissa fall kunna medföra, att man från erhållande av rabattkort kunde utesluta personer som, exempelvis med hänsyn till sina anhörigas ställning eller eljest med hänsyn till speciella förhållanden, trots en låg inkomst ej kunna anses vara i behov av rabattkort. Emellertid skulle införandet av en dylik prövningsrätt — vars användning måste bli ej blott en rätt utan även en skyldighet för de kortutdelande myndigheterna — innebära ett avsteg från den princip, som ligger till grund för hela det nuvarande rabatteringssystemet, nämligen att utdelningen så långt möjligt skall ske efter generella, schematiska regler. I sin våren 1944 avlätna skrivelse angående grunderna för prisrabatteringen diskuterade kommissionen frågan, om man borde övergå från detta system till ett system, i princip byggt på in-

dividuell behovsprövning, men besvarade för sin del denna fråga nekande. Samma ståndpunkt intogs av Kungl. Maj:t och riksdagen. Med hänsyn härtill synes man nu ej ha anledning att införa en dylik bestämmelse som, ehuru den formellt ej skulle innebära en fullständig övergång till systemet med individuell behovsprövning, likväl skulle lägga en ganska tung börda på de kortutdelande myndigheterna. Även på denna punkt överensstämmer den av kommissionen nu uttalade uppfattningen med den uppfattning, som kommit till uttryck inom kommissionens råd.

En kristidsstyrelse har i sitt yttrande ifrågasatt, att rabattkort för matfett till personer i de arbetsföra åldrarna skulle utgå utan behovsprövning endast i det fall, att vederbörande har försörjningsplikt mot barn. Enligt kommissionens mening är en omläggning av tilldelningsbestämmelserna i sådan riktning, att man vid tilldelningen av rabattkort för matfett till personer i de arbetsföra åldrarna anknyter till försörjningsplikten, förtjänt av närmare övervägande. Det synes nämligen obestridligt, att med de inkomstgränser, som nu gälla för tilldelning av rabattkort, personer utan försörjningsplikt, vilkas inkomst motsvarar visst beskattningsbart belopp, faktiskt ofta äro i bättre ställning än personer med försörjningsplikt, vilkas inkomst motsvarar samma beskattningsbara belopp. Sålunda synes det exempelvis klart, att en fullt arbetsför ensamstående person, även om han ej har större inkomst än som motsvarar ett beskattningsbart belopp av 500 kronor, måste anses vara i mindre behov av rabattkort än äkta makar med ett barn, vilkas inkomst motsvarar samma beskattningsbara belopp. Om man nu utgår från att de för närvarande för personer i de arbetsföra åldrarna gällande inkomstgränserna äro riktigt avpassade för det stora flertalet personer i denna kategori, nämligen personer med försörjningsplikt, synes alltså enligt nu gällande regler rabattkort till personer i denna kategori utan försörjningsplikt utgå enligt mera liberala grunder än som i själva verket är motiverat. I livsmedelskommissionens råd uttalade sig även flertalet av de rådsledamöter, som deltog i diskussionen på denna punkt, i princip för att tilldelningen av rabattkort utan behovsprövning för här ifrågavarande kategorier skall anknytas till försörjningsplikten. De personer i de arbetsföra åldrarna, som i så fall i första hand böra erhålla rabattkort, äro uppenbarligen de, som ha försörjningsplikt mot minderåriga barn. Beträffande äkta makar synes det emellertid, med hänsyn bland annat till att den inkomst, som för äkta makar utan barn sammanlagt motsvarar ett beskattningsbart belopp av 250 respektive 500 kronor, är ej oväsentligt mindre än dubbla den inkomst, som för en ensamstående person motsvarar sagda beskattningsbara belopp, befogat, att man låter rabattkort utgå till makarna, även om de ej ha försörjningsplikt mot barn. Omläggningen synes alltså ej böra beröra de nu gällande bestämmelserna för tilldelning till äkta makar i de arbetsföra åldrarna. För ensamstående person i dessa åldrar (d. v. s. person i ifrågavarande åldersgrupp, som är ogift, änking eller änka eller som är gift men ej sammanlever med andra maken) bör däremot rabattkort utgå endast om vederbörande har försörjningsplikt. I första hand bör härvid beaktas försörjningsplikt mot barn, men även försörjningsplikt mot föräldrar torde böra beaktas, den sistnämnda dock endast under förutsättning att vederbörande verkligen bidrager till föräldrarnas uppehälle och att dessa äro i behov av detta bidrag. Beträffande barn torde hänsyn endast böra tagas till sådana barn, för vilka vederbörande enligt taxeringsbestämmelserna är berättigad till familjebidrag, d. v. s. till hemmavarande eller av den skattskyldige helt

eller delvis underhållet barn under 18 år, vilket icke haft minst 600 kronors inkomst. Avgörandet av om fader eller moder, som mottager bidrag, kan anses för sin försörjning vara i behov av detta bidrag, synes av praktiska skäl i första hand böra ske genom en anknytning till mottagarens pensionsförhållanden. Den, som åtnjuter tilläggs pension eller invalidunderstöd, synes sålunda kunna anses vara i behov av bidrag till sitt uppehälle utan att särskild utredning härom behöver förebringas.

I detta sammanhang kan anmärkas, att såsom bidrag till faders eller moders uppehälle givetvis bör anses ej blott kontanta medel utan även naturaförmåner, exempelvis kost och husrum hos barn.

Livsmedelskommissionen vill för sin del förorda, att bestämmelserna om tilldelning av rabattkort för matfett utan behovsprövning till ensamstående personer i de arbetsföra åldrarna skola omläggas på sätt nu angivits och att sålunda rabattkort för matfett utan behovsprövning i fortsättningen skall tilldelas dylik person endast under förutsättning att han, i enlighet med vad ovan närmare angivits, har försörjningsplikt mot minderårigt barn eller bidrager till försörjning av föräldrar, vilka äro i behov av detta bidrag. Omläggningen torde böra ske i samband med nästa allmänna kortutdelning.

Kommissionen vill understryka, att de personer, som genom den föreslagna omläggningen skulle avstängas från att erhålla rabattkort för matfett utan behovsprövning, alltjämt skulle ha möjlighet att efter särskild behovsprövning tilldelas sådant kort, då synnerligt behov därav föreligger. Med stöd av sistnämnda bestämmelse skulle alltså exempelvis även i fortsättningen rabattkort för matfett kunna tilldelas ensamstående person i relativt hög ålder, som på grund av nedsatt arbetsförmåga eller svårighet att finna sysselsättning har så låg inkomst, att han uppenbarligen ej är i bättre ställning än de personer med försörjningsplikt, som erhålla rabattkort utan behovsprövning. Vidare bör man vid dylik särskild behovsprövning kunna beakta den belastning en viss sökande kan ha därigenom att han lämnar bidrag till försörjningen av andra närstående än barn och föräldrar, exempelvis bidrag till syskon, som på grund av sjukdom ej själv kan förskaffa sig sitt uppehälle.

I samband med den nu föreslagna omläggningen synes man lämpligen böra vidtaga även en annan ändring av bestämmelserna om tilldelning av rabattkort för matfett till personer i de arbetsföra åldrarna. För närvarande gäller, att dylik tilldelning får ske endast under förutsättning, att vederbörande har eget hushåll. I kommissionens tillämpningsföreskrifter rörande tilldelning av rabattkort stadgas, att det för att någon skall kunna anses ha eget hushåll fordras, att han har egen bostad — ensam eller tillsammans med annan — och regelmässigt i denna intager sina huvudmåltider samt — likaledes ensam eller jämte annan — ekonomiskt svarar för hushållet. Det har vid ett flertal tillfällen, särskilt från kristidsnämndernas sida, för kommissionen framhållits, att tillämpningen av denna bestämmelse medfört svårigheter för nämnderna och i vissa fall leder till orättvisa resultat.

Om man ändrar rabatteringsbestämmelserna för ensamstående personer i de arbetsföra åldrarna på sätt ovan föreslagits, synes någon egentlig anledning att bibehålla nu ifrågavarande specialbestämmelse knappast föreligga. Fastmera får det anses önskvärt, att den, som har försörjningsplikt och på den grund i och för sig skulle vara berättigad till rabattkort, ej skall utestängas härifrån, därför att han ej kan anses ha eget hushåll. Kommissionen förordar därför, att ifrågavarande bestämmelse skall utgå. Härigenom skulle

öppnas möjlighet att i vissa fall utdela rabattkort för matfett utan särskild behovsprövning till personer, som på grund av sin försörjningsplikt och med hänsyn till sin ekonomiska ställning i övrigt måste anses vara i behov därav, men som enligt nu gällande bestämmelser äro utestängda från att erhålla sådant kort. Det må understrykas, att man genom en dylik ändring ej skulle rubba den grundläggande bestämmelsen, att prisrabatteringen skall utgå vid inköp av matfett och mjölk för förbrukning i *enskilt hushåll*. Även i fortsättningen bör sålunda — liksom för närvarande — gälla att rabattkort ej får tilldelas person, som är intagen å straffanstalt eller därmed jämförlig anstalt, å tvångsarbetsanstalt, alkoholistanstalt, allmän uppfostringsanstalt eller skyddshem, å fattigvårdsanstalt, ålderdomshem eller arbetshem eller som eljest för stadigvarande vård eller uppfostran är intagen å sjukhus, barnhem eller annan liknande anstalt eller inrättning. Likaså bör rabattkort ej heller i fortsättningen tilldelas person, som intager alla sina måltider å näringsställen och därför ej kan utnyttja rabattkortet.

Att bedöma vad den nu föreslagna omläggningen skulle få för inverkan på sammanlagda antalet innehavare av rabattkort för matfett, är ytterst svårt, då man ej har några säkra hållpunkter för en beräkning härom. Det synes dock sannolikt, att omläggningen endast skulle medföra en relativt obetydlig nedgång av antalet rabattkortsinnehavare.

Vad angår förfarandet vid utdelningen av rabattkort för matfett till personer i de arbetsföra åldrarna efter en sådan omläggning, som här ovan föreslagits, må understrykas, att omläggningen endast innebär en övergång till andra grunder för tilldelning utan särskild behovsprövning. I de fall, där försörjningsplikt gent emot barn åberopas som skäl för tilldelning av rabattkort för matfett, erbjuder ju prövningen av rätten till rabattkort inga som helst svårigheter utan tilldelningen kan ske efter rekvisition på samma sätt som för närvarande. Åberopas åter som stöd för begäran om dylikt rabattkort, att sökanden lämnar bidrag till faders eller moders uppehälle, torde det bli nödvändigt att tillämpa ett ansökningsförfarande och att ansökningsen blir föremål för viss granskning. Härvid har sökanden först att (exempelvis genom intyg från pensionsmyndighet) styrka, att fadern eller modern åtnjuter tilläggspension eller invalidunderstöd. Som bevis på att sökanden lämnar bidrag för faders eller moders uppehälle synes man i första hand kunna godtaga skriftlig försäkran härom av mottagaren, kristidsnämnden dock obetaget att verkställa närmare utredning i frågan, om den finner skäl därtill. Arten och omfattningen av bidraget bör självfallet an- givas i ansökningsen.

Utdelningen i de fall, där rätt till rabattkort utan särskild behovsprövning skulle föreligga även enligt de nu föreslagna bestämmelserna, synes alltså icke behöva befaras medföra några särskilda svårigheter för kristidsmyndigheterna. Däremot kan det förväntas, att antalet fall, där rabattkort sökes under åberopande av reglerna om tilldelning av rabattkort efter behovsprövning, kommer att öka genom den föreslagna omläggningen, eftersom rabattkort sannolikt skulle komma att sökas av åtskilliga av dem, som genom omläggningen utestängas från att erhålla sådant kort utan behovsprövning. Den ökning av arbetsbördan, som härigenom kan uppstå, torde dock i ej oväsentlig mån kompenseras därav att man genom omläggningen slipper ifrån svårigheterna vid tillämpning av den nu gällande bestämmelsen om att rabattkort får tilldelas personer i de arbetsföra åldrarna endast under förutsättning, att de ha eget hushåll.

De anmärkningar, som i övrigt framförts av kristidsstyrelserna, avse i huvudsak antingen mera detaljbetonade spörsmål, som ej behöva beaktas vid utformningen av själva grunderna för prisrabatteringen utan vilka kommissionen kan taga hänsyn till vid meddelandet av sina tillämpningsföreskrifter, eller sådana synpunkter, som kristidsstyrelserna framfört redan i sina våren 1944 avgivna yttranden angående prisrabatteringen men vilka statsmakterna då ej ansett böra föranleda någon ändring av bestämmelserna.

Under åberopande av det anförda förordar livsmedelskommissionen, att de nu gällande allmänna rabatteringsgrunderna skola — med den justering, som föreslagits — bibehållas i stort sett oförändrade under nästa budgetår, dock att givetvis vid nästa utdelning de olika åldersgränserna böra framflyttas ett år.

Vad angår själva rabattbeloppen erinrar kommissionen om att kommissionens år 1942 framlagda rabatteringsförslag beträffande matfett innebar ett bibehållande av det dittills gällande rabattbeloppet, 1 krona 50 öre per kilogram. Med hänsyn till den ståndpunkt, som Kungl. Maj:t och riksdagen såväl år 1942 som de båda följande åren intagit i fråga om rabattbeloppet för matfett, d. v. s. att detta skolat utgöra 2 kronor per kilogram, ansåge sig kommissionen nu ej böra ifrågasätta någon ändring av nu gällande rabattbelopp för matfett. Ej heller i fråga om beloppet av mjölkkrabatten, vilken utginge med 15 öre per liter, syntes anledning förefinnas att nu överväga någon ändring.

Under erinran om att anslaget för prisrabattering för mjölk och matfett för innevarande budgetår utgjorde 105 miljoner kronor, har kommissionen upplyst, att enligt beräkningar, som verkställts inom Svenska mejeriernas riksförening, det syntes sannolikt, att de faktiska kostnaderna för detta budgetår skulle stanna vid omkring 100 miljoner kronor. Beträffande dessa beräkningar kunde nämnas, att antalet kuponger för de första perioderna av de nu löpande kortens giltighetstid, som insänts till riksföreningen för inlösen, varit ej oväsentligt lägre än antalet kuponger för de perioder, under vilka de i november 1943 utdelade korten gällt. Detta förhållande bestyrkte alltså de inledningsvis anförda siffrorna från redovisningarna rörande den senaste kortutdelningen, vilka utvisade en viss nedgång av antalet kortinnehavare. Emellertid hade även från riksföreningen uppgivits, att kupongantalet efter nedgången för de första perioderna nu åter visade en tendens till ökning, vilket tydde på att den enligt kortredovisningarna inträdda nedgången av antalet kortinnehavare åtminstone delvis endast berott på dröjsmål med uttagande av de nya korten.

Vad angår kostnaderna för prisrabatteringen under nästa budgetår omnämner kommissionen att, om man antog, att den procentuella minskning av antalet rabattkortsinnehavare, som framkommit vid en granskning av kristidsnämndernas uppgifter rörande utdelningen av rabattkort under december 1944—februari 1945, gäve ett riktigt uttryck för den förändring, som

inträtt fram till nuvarande tidpunkt, skulle antalet innehavare av rabattkort för närvarande vara följande, i runda tal:

Rabattkort för matfett till producenter	624 000
» » » » icke-producenter	1 582 000
» » » » statavlönade m. fl.	43 000
<hr/>	
Summa rabattkort för matfett	2 249 000

Rabattkort för mjölk till producenter	372 000
» » » » icke-producenter	1 021 000
<hr/>	
Summa rabattkort för mjölk	1 393 000

Med nu nämnda antal rabattkortsinnehavare bleve, anför kommissionen, kostnaderna för prisrabatteringen under ett budgetår för matfettssrabatteringen ($2\,249\,000 \times 26 =$) 58 474 000 och för mjölkrabatteringen ($1\,393\,000 \times 27,37 =$) 38 126 000 eller sammanlagt omkring 96 600 000 kronor.

De nu anförda siffrorna syntes enligt kommissionen kunna tagas till utgångspunkt vid beräkningen av kostnaderna för prisrabatteringen under nästa budgetår. Att märka vore dock *dels* att, såsom förut anförts, siffrorna angående antalet nuvarande rabattkortsinnehavare vore förenade med en viss osäkerhet, och snarast måste antagas vara något för låga, *dels* att antalet personer, som erhöile rabattkort vid nästa utdelning, kunde komma att i någon mån påverkas av den här förut föreslagna justeringen av bestämmelserna om tilldelning av rabattkort för matfett till personer i de arbetsföra åldrarna ävensom av den nu skedda höjningen av taxeringsvärdena å jordbruksfastigheter, *dels* slutligen att förändringar i inkomstnivån för de befolkningsgrupper, som här avsåges, kunde komma att medföra betydande förändringar i antalet rabattkortsinnehavare. Om man emellertid antog, att tilldelningsbestämmelserna under nästa budgetår bleve sådana, som kommissionen här förordat, samt att inkomstnivån för nu ifrågavarande befolkningsgrupper icke underginge någon mera betydande förändring i förhållande till kalenderåret 1944, syntes man, med tillbörligt beaktande av övriga osäkerhetsmoment, kunna beräkna behovet av medel till prisrabatteringen till omkring 100 miljoner kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer livsmedelskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till prisrabatterning å vissa livsmedel för budgetåret 1945/46 i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som kommissionen sålunda förordat, anvisa ett reservationsanslag av 100 miljoner kronor.

Ledamoten av statens livsmedelskommission, *direktören Henry Johansson*, har så till vida förklarat sig skiljaktig från kommissionens förslag, att han ansåge anledning ej finnas att nu föreslå någon ändring av gällande

bestämmelser om tilldelning av rabattkort för matfett utan behovsprövning till personer i de arbetsföra åldrarna.

Förmalningsersättningar.

I syfte att förhindra att de i förhållande till förkrigspriserna höjda producentpriserna å brödsäd skola medföra ökning av priserna på mjöl och bröd har sedan hösten 1940 tillämpats ett system med s. k. förmalningsersättningar. Dessa ersättningar utbetalas till kvarnarna för av dem förmalen spannmål. Till och med förmalningsåret 1943/44 utgingo dylika ersättningar för såväl handelsförmalning som löneförmalning. Från och med innevarande förmalningsår utgår ersättning emellertid endast vid handelsförmalning. Ersättningsbeloppet utgör för tiden 1 september 1944—31 augusti 1945 6 kronor 50 öre per deciton förmalen spannmål av vete och råg.

Anslaget till förmalningsersättningar för innevarande budgetår är anvisat med 40 000 000 kronor.

I skrivelse den 10 april 1945 med förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har *statens livsmedelskommission* behandlat frågan om medelsbehovet för förmalningsersättningar för budgetåret 1945/46. Framställningen har utom såvitt avser denna fråga tidigare i dag anmälts av chefen för jordbruksdepartementet.

Kommissionen har rörande förmalningsersättningarna anfört följande.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut i fråga om prissättningen på jordbruksprodukter under regleringsåret 1945/46 skola priserna för brödsäd bibehållas i genomsnitt oförändrade under regleringsåret. Med hänsyn härtill och då det under rådande förhållanden icke torde vara önskvärt att mjölpriset höjes, torde förmalningsersättning böra utbetalas till kvarnarna även under nästa regleringsår. Det synes böra ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av livsmedelskommissionen och statens priskontrollnämnd i början av regleringsåret fastställa ersättningens storlek. Vid beräkning av medelsbehovet synes man kunna utgå ifrån att ersättningen bibehålles vid sitt nuvarande belopp. Medelsbehovet vid en beräknad förmalningsvolym av 600 000 ton och i stort sett oförändrade regleringsbestämmelser skulle i dylikt fall komma att utgöra 39 000 000 kronor.

Därest emellertid förhållandena mot förmodan skulle tillåta, att handelsregleringen av brödsädesmarknaden under kommande regleringsår grundas på inlösningsförfarande med stödköp, torde detta medföra vissa förändringar i kostnaderna för kvarnarnas inköp av spannmål. Storleken av dessa förändringar blir beroende på hur regleringssystemet närmare utformas med hänsyn till stödpris, prisbasorter m. m. Då kvarnarna vid ett dylikt regleringssystem, i motsats till vad nu är fallet, ha att bära hela eller större delen av fraktkostnaderna, synes systemet motivera någon höjning av förmalningsersättningarna.

Med hänvisning till det anförda föreslår livsmedelskommissionen, att förslagsanslaget till förmalningsersättningar under nästa regleringsår anvisas med 40 000 000 kronor.

De skäl som motiverat införande av prisrabattering å vissa livsmedel samt systemet med s. k. förmalningsersättningar föreligga alltjämt. På grund därav böra de genomförda anordningarna med prisrabatter och förmalningsersättningar bibehållas även under nästkommande budgetår.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har en allmän utdelning av rabattkort i enlighet med nu gällande grunder ägt rum i slutet av vartdera av åren 1942—1944. En jämförelse mellan antalet rabattkort, som utdelats under de två förstnämnda åren, utvisar för år 1943 en ej oväsentlig nedgång av antalet rabattkortsinnehavare särskilt bland icke-producenter. Ehuru ännu blott ofullständiga uppgifter föreligga i fråga om den senaste utdelningen, peka siffrorna på en viss tendens till fortsatt nedgång av antalet rabattkortsinnehavare. Då bestämmelserna angående tilldelning av rabattkort ej undergått några nämnvärda förändringar, torde nedgången väsentligen bero på en höjning av den allmänna inkomstnivån.

I likhet med vad som skett tidigare år har statens livsmedelskommission för att erhålla kännedom om kristidsstyrelsernas erfarenheter av och synpunkter på rabatteringsbestämmelserna anmodat styrelserna att inkomma med yttranden, därest enligt deras uppfattning anledning föreläge att vidtaga ändringar i gällande bestämmelser. Av de 21 kristidsstyrelser, som yttrat sig, ha 18 antingen förklarat, att de ej funne anledning föreslå några ändringar i gällande grunder eller uttalat, att de ansåge bestämmelserna böra i stort sett bibehållas, ehuru vissa jämkningar av bestämmelserna på enstaka punkter eller ändringar av vissa detaljer borde äga rum. De 3 återstående kristidsstyrelserna ha ifrågasatt en mera allmän skärpning av rabatteringsbestämmelserna.

Vad angår sistnämnda spörsmål må framhållas, att livsmedelsrabatterna avse att öka möjligheterna för de ekonomiskt sämre ställda befolkningsgrupperna att oavsett levnadskostnadernas stegring kunna inköpa tillräckliga myckenheter matfett och mjölk. Då angivna kostnader efter tillkomsten av nu gällande tilldelningsbestämmelser i stort sett icke undergått någon ändring, anser jag i princip några åtgärder i syfte att begränsa antalet rabattkortsinnehavare icke böra ske.

I likhet med livsmedelskommissionen och kristidsstyrelserna anser jag någon omläggning av de principer, på vilka det nuvarande rabattsystemet är uppbyggt, icke böra ifrågakomma. Härmed är emellertid icke sagt, att det gällande systemet fungerar på ett sådant sätt, att icke i en del fall personer, vilkas behov av rabattkort kan ifrågasättas, erhålla rabattkort. Med nu tillämpade schematiska system torde denna olägenhet icke kunna undvikas. Härför torde erfordras en övergång till en efter enhetliga grunder företagen individuell behovsprövning. En dylik övergång är emellertid förenad med många och allvarliga olägenheter ur andra synpunkter, i vilket avseende jag torde få hänvisa till uttalanden i 1944 års proposition om anslag till

prisrabattering å vissa livsmedel, i vilken proposition berörda fråga närmare diskuterades.

En del kristidsstyrelser ha framfört förslag om vissa detaljändringar med avseende å det nuvarande tilldelningssystemet. Såsom livsmedelskommissionen understrukit är det angeläget, att ändringar ej vidtagas i andra fall, än där vägande skäl tala för desamma. Kristidsnämnderna ha nämligen numera hunnit bliva väl förtrogna med de nuvarande tilldelningsreglernas innebörd och tillämpning, och ändringar skulle lätt komma att tynga nämndernas arbetsbörda. Ett införande av alltför många specialregler skulle vidare göra rabattsystemet ytterligare komplicerat med påföljd, att överblicken för nämnderna försvårades.

Livsmedelskommissionen har under beaktande av dessa synpunkter emellertid ansett skäl föreligga för ett par mindre jämkningar i nuvarande tilldelningsgrunder. Sålunda har kommissionen föreslagit, att bestämmelserna om tilldelning av rabattkort för matfett utan behovsprövning till ensamstående personer i de arbetsföra åldrarna omläggas på så sätt, att dylik tilldelning endast må ske under förutsättning, att vederbörande har försörjningsplikt mot minderårigt barn eller bidrager till försörjning av föräldrar, vilka äro i behov av detta bidrag. Kommissionen har motiverat sitt förslag med att enligt nu gällande regler rabattkort utgå till ensamstående personer i de arbetsföra åldrarna utan försörjningsplikt enligt mera liberala grunder än som kan anses motiverat, därest jämförelse sker med tilldelningsgrunderna i vad avser dylika personer med försörjningsplikt. I anslutning härtill har kommissionen vidare förordat, att den nu gällande inskränkningen i rätten för personer i de arbetsföra åldrarna att erhålla rabattkort, nämligen att vederbörande skall ha *eget* hushåll, skall upphöra.

Ehuru onekligen vissa skäl tala för de av kommissionen föreslagna ändringarna, anser jag emellertid med hänsyn till vad jag nyss anfört rörande önskvärdheten av att bibehålla rabatteringsbestämmelserna om möjligt oförändrade mig icke böra förorda, att bestämmelserna ändras på ifrågasatt sätt. Jag förutsätter emellertid, att därest utvecklingen skulle påkalla en omläggning av grunderna — exempelvis genom en ytterligare förskjutning av penninginkomsternas nivå rörande de av prisrabatterna berörda skikten — Kungl. Maj:t må äga befogenhet att vidtaga av omständigheterna föranledda ändringar i grunderna. Är det fråga om mera genomgripande ändringar, bör dock frågan härom underställas riksdagen, då detta utan olägenhet kan ske.

Beträffande rabattbeloppens storlek ifrågasätter jag icke någon ändring. Rabatterna böra alltså utgöra för matfett 2 kronor per kilogram och för mjölk 15 öre per liter.

Livsmedelskommissionen har med tillbörligt beaktande av de osäkerhetsmoment som alltid måste vidlåda en beräkning av medelsbehovet för pris-

rabatterna föreslagit, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 100 000 000 kronor, d. v. s. 5 000 000 kronor mindre än motsvarande anslag för innevarande budgetår. Mot kommissionens beräkningar har jag icke något att erinra.

Vad härafter angår frågan om förmalningsersättningarna böra såsom jag förut uttalat dylika ersättningar utbetalas även under nästa förmalningsår. Livsmedelskommissionen har med utgångspunkt från att ersättningen vid handelsförmalning kommer att utgå med oförändrat belopp eller 6 kronor 50 öre per deciton förmald spannmål av vete eller råg beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till avrundat 40 000 000 kronor, d. v. s. samma belopp varmed anslaget anvisats för innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter ingången av nästa förmalningsår efter förslag av livsmedelskommissionen och statens priskontrollnämnd bestämma ersättningens storlek. Livsmedelskommissionens anslagsberäkning föranleder icke någon erinran från min sida.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1945/46 under elfte huvudtiteln anvisa

*dels till Prisrabatterning å vissa livsmedel ett anslag av
kronor 100 000 000,*

*dels ock till Förmalningsersättningar ett förslagsanslag
av kronor 40 000 000.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet

Sven Persson

Redogörelse för yttranden från kristidsstyrelser över rabatterings-systemet.

I skrivelse den 26 februari 1945 till samtliga kristidsstyrelser begärde statens livsmedelskommission, att dessa, därest de ansåge anledning finnas att vidtaga någon ändring i gällande rabatteringsbestämmelser, senast den 15 mars 1945 skulle till kommissionen inkomma med uppgift om de punkter i bestämmelserna, där ändring borde vidtagas, samt om skälen till de ifrågasatta ändringarna.

Det huvudsakliga innehållet av de yttranden, som inkommit till livsmedelskommissionen i anledning av denna skrivelse, framgår av det följande.

Stockholms stads kristidsnämnd.

Några ändringar utöver dem nämnden föreslagit i skrivelse till kommissionen den 1 april 1944 anses icke påkallade.

I nu nämnda skrivelse påpekade styrelsen, att gällande tilldelningsgrunder torde medföra orättvisor olika dyrorter emellan, då under rådande dyrtid det beskattningsbara beloppet icke längre på ett riktigt sätt torde kunna återspegla de högre levnadskostnaderna i framför allt de större städerna. Vidare framhölls det orättvisa i att en person, som hade förhållandevis liten inkomst och med anledning härav tillerkänts fattigvårdsunderstöd, kunde erhålla rabattkort, medan en annan person, vars inkomst uppgick till samma belopp, som den förste sammanlagt disponerade över i form av egen inkomst och fattigvårdsunderstöd, icke finge rabattkort.

Stockholms län.

Enligt styrelsens uppfattning har det nu tillämpade systemet i stort sett fungerat tillfredsställande, varför några ändringar i gällande bestämmelser icke anses påkallade.

Uppsala län.

Styrelsen har icke funnit anledning föreslå några ändringar.

Södermanlands län.

Några större olägenheter vid tillämpningen av nu gällande bestämmelser ha icke förports. Ändring av bestämmelserna kan därför icke anses påkallad.

Östergötlands läns västra.

Styrelsen åberopar samma synpunkter, som styrelsen anfört till livsmedelskommissionen i ett våren 1944 avgivet yttrande. Styrelsen anser sålunda, att rabattkort enligt nu gällande bestämmelser i många fall utdelas till personer, vilka knappast kunna sägas vara i något större behov därav. Om de för

rätten till rabattkort nu angivna beskattningsbara beloppen sänktes, skulle större garanti vinnas för att endast verkligt behövande skulle komma i åtnjutande av dessa kort.

Å andra sidan böra vissa av de nu gällande bestämmelserna uppmjukas. Rätten till rabattkort för brukare av jordbruksfastighet bör icke avgöras med hänsyn till den brukade fastighetens taxeringsvärde. Vidare bör ogift person ha samma rätt till rabattkort för sin hushållerska som äkta make för sin hustru.

Tiden för ingivande av rekvisition av rabattkort bör bestämmas så att självdeklaration då är avlämnad. På rekvisitionsblanketterna bör finnas plats för införande av uppgifter från självdeklarationen.

Jönköpings län.

Tillämpningen av gällande rabatteringsbestämmelser synes numera icke medföra några anmärkningsvärda olägenheter. I rabatteringsbestämmelserna bör dock mera uttryckligt än för närvarande understrykas, att hänsyn skall tagas till sökandens inkomstförhållanden vid ansökningstillfället. Det har visat sig att nämnderna äro benägna att gå mera efter det beskattningsbara beloppet enligt kronodebetsedeln än efter sökandens inkomstförhållanden vid ansökningstillfället.

Vad angår rabattkort till producenter bör hänsyn tagas till de nysatta taxeringsvärdena på jordbruksfastigheterna. Dessa värden ha ju nu i de flesta fall höjts och styrelsen ifrågasätter, huruvida icke ett något högre taxeringsvärde än det hittills bestämda borde medgiva rätt till erhållande av rabattkort.

I övrigt anser sig styrelsen ej för närvarande böra påfordra ändring i nu gällande bestämmelser.

Kronobergs län.

Bestämmelserna om tilldelning av rabattkort åt äkta makar behöva kompletteras med närmare föreskrifter ifråga om makar som, när rabattkort sökes, icke sammanlevt under större delen av ett år. Styrelsen finner skäligt, att rabattkort beviljas dylika makar, om deras sammanlagda inkomst, efter grund- och familjeavdrag, resp. förmögenhet uppgår till högst de i cirkulär nr 1620 angivna beloppen, och föreslår, att i ett nytt cirkulär om tilldelning av rabattkort måtte intagas bestämmelser i sådant syfte. I nu anförda fall måste familjeavdragen uträknas av det organ, som handhar tilldelningen av rabattkort. Då detta kan möta svårigheter för kristidsnämnderna, synes det lämpligast, att alla ansökningar av detta slag prövas av kristidsstyrelserna.

För sterbhus äro rabattbestämmelserna ogynnsammare än för hushåll, i vilka båda makarna äro i livet. I ett sterbhus borde högst två personer — motsvarande man och hustru — kunna tilldelas rabattkort, om de fylla villkoren beträffande gemensam inkomst och förmögenhet.

Många mindre jordbrukare, som nu äro berättigade inneha rabattkort, gå förlustiga denna rätt genom att värdet av deras fastigheter vid 1945 års allmänna fastighetstaxering kommer över 10 000 respektive 20 000 kronor. Då denna ökning av taxeringsvärdet icke innebär någon aktuell förbättring av ägarnas ekonomiska ställning, böra de för erhållande av rabattkort stadgade maximala taxeringsvärdena för jordbruksfastighet höjas till 14 000 respektive 28 000 kronor.

Kalmar läns norra.

Styrelsen har icke något att erinra mot nu gällande rabatteringsbestämmelser.

Kalmar läns södra.

Styrelsen anser sig ej nu böra föreslå någon ändring i gällande bestämmelser.

Blekinge län.

Kristidsstyrelsen hänvisar till sin skrivelse den 14 mars 1944, i vilken styrelsen bland annat framhöll, att rabatteringen fortfarande vore nödvändig men att gällande rabattbestämmelser medförde möjlighet för många icke behövande att efter rekvisition erhålla rabattkort medan i vissa fall behövande ej kunde erhålla rabattkort därför att de ej hade eget hushåll. All rabattkortsutdelning borde därför ske efter individuell behovsprövning.

Kristianstads län.

Kristidsstyrelsen vidhåller de synpunkter styrelsen framförde i sitt yttrande till livsmedelskommissionen den 16 mars 1944. Häre påpekade styrelsen bland annat, att alltför stora befolkningsgrupper komme i åtnjutande av rabattkort och att en inskränkning ifråga om rätten att erhålla rabattkort borde ske så att endast verkligt behövande bleve berättigade till dylika kort.

Hallands län.

Styrelsen uttalar, att styrelsen för sin del icke anser anledning finnas att vidtaga någon ändring i nu gällande rabatteringsbestämmelser, men att styrelsen dock vill ifrågasätta, huruvida icke den begränsningen borde vidtagas, att personer, födda 1878—1928, bleve berättigade att erhålla rabattkort endast under förutsättning att vederbörande hade ett eller flera barn att försörja.

Bohuslän.

Styrelsen anser icke för närvarande någon ändring av behovet påkallad.

Skaraborgs läns norra.

Några ändringsförslag utöver dem styrelsen angivit i skrivelse till kommissionen den 14 mars 1944 har styrelsen ej att framställa.

I sistnämnda skrivelse meddelade styrelsen som sin åsikt, att någon väsentlig rubbning i då gällande tilldelningsgrunder icke borde vidtagas. Det högsta beskattningsbara beloppet vid tilldelning av rabattkort utan behovsprövning till personer födda före den 1 januari 1877 (numera 1878) borde emellertid sänkas från 750 till 500 kronor. Nyssnämnda åldersgrupp syntes icke vara i större behov av rabattkort än årsklasserna 1877—1927 (numera 1878—1928).

Styrelsen anförde i sagda skrivelse även, att LA-korten i vissa fall kommit att innebära ett maskerat understöd i stället för att utgöra kompensation för prisstegring.

Värmlands län.

Styrelsen föreslår, under hänvisning till vissa fall som förekommit vid styrelsens handläggning av rabatteringsärenden, att styrelserna — vilka ju genom livsmedelskommissionens cirkulär nr 1620 medgivits generell rätt att, då så med hänsyn till särskilda förhållanden finnes påkallat, medgiva att rabattkort får utdelas även då vederbörandes beskattningsbara belopp eller skattepliktiga förmögenhet respektive värdet av brukad jordbruksfastighet något överstiger de gränser som eljest gälla för rätt att erhålla rabattkort utan behovsprövning — även skola få generell rätt att bestämma, att rabattkort icke skall utdelas i fall då de allmänna bestämmelserna medgiva möjlighet att erhålla rabattkort utan behovsprövning men det är uppenbart, att behov härav icke föreligger.

Kopparbergs län.

Styrelsen har icke någon erinran att göra mot de nu gällande rabatteringsbestämmelserna.

Gävleborgs län.

Styrelsen hänvisar i sitt svar till sina i skrivelse till kommissionen den 15 mars 1944 anförda synpunkter. I denna skrivelse hade styrelsen bland annat föreslagit, att äkta makar, av vilka mannen uppbär tilläggs pension, skulle efter rekvisition kunna erhålla vardera ett rabattkort för mjölk, under förutsättning tillika att hustrun uppnått exempelvis 60 års ålder och ej hade egen inkomst.

Vidare hade styrelsen i sagda skrivelse anfört, att personer, som utan äktenskap stadigvarande sammanlevde och hade gemensamma barn, borde beträffande rätten till rabattkort likställas med äkta makar, samt att definitionen av begreppet »eget hushåll» föranlett vissa erinringar.

Styrelsen har i sitt nu avgivna yttrande uttalat, att styrelsen alltjämt anser dessa synpunkter värda beaktande.

Medelpad.

Styrelsen anser, att anledning till ändring i nu gällande rabatteringsbestämmelser icke föreligger.

Jämtlands län.

Styrelsen är av den uppfattningen, att den övre gränsen för taxeringsvärdet på brukad jordbruksfastighet, 20 000 kronor, bör sänkas, men har i övrigt icke några erinringar mot de nuvarande grunderna för tilldelning av rabattkort.

Västerbottens läns nordöstra.

Enligt kristidsstyrelsens förmenande bör ingen ändring vidtagas i nu gällande bestämmelser för utdelning av rabattkort.

Norrbottnens län.

Mot nu gällande rabatteringsbestämmelser har kristidsstyrelsen icke funnit anledning till någon erinran utöver vad styrelsen i skrivelse till kommissionen den 18 mars 1944 anfört.

I denna skrivelse hade styrelsen uttalat, att styrelsen ej hade anledning till andra erinringar mot nu gällande bestämmelser än att dels gränserna för rätten till rabattkort syntes vara väl vida med hänsyn till rådande relativt goda ekonomiska förhållanden, och att en inskränkning med tanke på en kommande fredskris kunde ifrågasättas, dels tveksamhet ofta uppstått beträffande tolkningen av begreppet »eget hushåll», exempelvis i sådana fall då flera sterbhusdelägare sammanlevde i oskiftat dödsbo, varför bestämmelserna i detta hänseende borde förtydligas.

I sin nu inkomna skrivelse meddelar styrelsen vidare, att vid sammanträde med kristidsnämnderna i länet föreslagits införande av rabattkort för inköp av ved, detta på grund av de avsevärt höjda vedpriserna och den viktiga roll vedkostnaderna spela, särskilt i övre Norrland. Styrelsen förklarar, att styrelsen funnit förslaget värt beaktande.